

15-1-1990: Bestorming Stasi-hoofdkantoor Berlijn

[Achtergrond](#) - 15 januari 2020 - Auteur: Wiebke Pittlik

Dertig jaar geleden, op 15 januari 1990, verzamelden enkele duizenden burgers zich aan het eind van de middag voor het hoofdkwartier van de geheime dienst Stasi in Berlijn. De Muur was al gevallen, maar de geheime dienst was er nog, al was de naam gewijzigd en had het hoofd van de dienst huisarrest. Dat pikten de demonstranten niet langer.

Op het hoofdkantoor in Berlijn-Lichtenberg deden Stasi-medewerkers al sinds de val van de Muur in november 1989 hun best om zoveel mogelijk dossiers te vernietigen, om de identiteit van de informanten te beschermen en om bewijs van de misdaden die de dienst heeft gepleegd te vernietigen. Stasi-centrales elders in het land waren [sinds december bezet](#) door activisten, om de vernietiging van dossiers te stoppen, maar op het ministerie in Berlijn werd nog doorgewerkt.

Die middag van 15 januari had iedereen op de radio kunnen horen hoe omvangrijk het netwerk van informanten was en hoe zwaar bewapend deze dienst was. Een zitting van de Ronde Tafel van oppositie en regeringsvertegenwoordigers werd live uitgezonden en daar gaf een medewerker voor het eerst inzicht in deze cijfers. Het maakte veel mensen woedend.

Het Ministerium für Staatssicherheit (MfS, Stasi) had haar eigen burgers jarenlang massaal bespioneerd en onderdrukt. De dienst beheerste het leven van de DDR-burgers tot in het absurde. In 1989 had de Stasi volgens schatting van de BStU 91.000 medewerkers in dienst. Daarnaast beschikte ze over 174.000 'Inoffizielle Mitarbeiter' (IM), burgers die anderen vrijwillig of gedwongen bespioneerden.

De menigte die zich voor het Ministerium für Staatssicherheit had verzameld, verschaftte zich toegang tot het gebouwencomplex, waar inmiddels niet veel medewerkers meer aanwezig waren. Ongeveer tweeduizend demonstranten gingen naar binnen in een van de gebouwen en zagen hoe goed de dienst voor zijn eigen mensen zorgde; de kantoren waren luxe, de kantine had allerlei lekkernijen uit het Westen op de kaart, de voorraadkamers waren goed gevuld en er was een kapsalon met 'West-shampoo', [vertellen ooggetuigen](#). Al snel vlogen

de eerste Honecker-portretten en bureaustoelen uit het raam.

Toen de Ronde Tafel van de gebeurtenissen hoorde, werd de zitting afgebroken en ging een delegatie met premier Modrow naar de Stasi-centrale. Modrow riep de menigte tot kalmte op en wist de demonstranten te bedaren. Maar het lot van de dienst was bezegeld, niet veel later werd de Stasi opgeheven. In mei werd besloten wat er met de nalatenschap moest gebeuren. Ondanks veel weerstand werden de archieven ondergebracht bij de [Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen DDR](#) (BStU) en opengesteld voor iedereen. Een bijzondere constructie die wereldwijd als voorbeeld geldt.

"Dankzij de openstelling van de Stasi-dossiers hebben wij - alle Duitsers - grondig inzicht in de mechanismen, in de werking van een dictatuur", zei bondspresident Frank-Walter Steinmeier woensdag ([lees hier zijn toespraak](#)). Hij bezocht de *Stasi-Unterlagen* ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum van de bestorming van de centrale. "Het model van de *Stasiunterlagenbehörde* is wereldwijd uniek en wordt terecht bewonderd. (...) We hebben deze kennis nodig om waakzaam, om weerbaar te zijn in onze en voor onze democratie."

Nog steeds kan iedere burger een aanvraag doen om zijn dossier in te zien. Dat hebben tot 2019 ruim [3,3 miljoen mensen](#) gedaan. Veel mensen hebben zo ontdekt wie in hun omgeving klikte bij de geheime politie. Daarnaast wordt het archief ook door onderzoekers, journalisten en overheidsdiensten gebruikt.

Een deel van de dossiers is in de maanden na de val van de Muur vernietigd, een ander deel is versnipperd en staat in zakken met snippers opgeslagen. Het project om deze verscheurde dossiers te herstellen [is gestopt](#).

In 2021 moet het archief opgaan in het Bundesarchiv. De vele tientallen kilometers aan aktes, video's en tapes blijven op aanvraag in te zien in Berlijn-Lichtenberg. In het gebouwencomplex is ook een [museum](#).

Zie ook onze [tijdelijk Duitse eenwording](#)

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/35057/15-1-1990-bestorming-stasi-hoofdkantoor-berlijn>